

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om indexjustering av folkpensionen och vissa andra förmåner år 2019 samt till lagar om ändring av 2 § i lagen om folkpensionsindex och 9 § i lagen om utkomststöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om indexjustering av folkpensionen och vissa andra förmåner år 2019 samt till lagar om ändring av 2 § i lagen om folkpensionsindex och 9 § i lagen om utkomststöd (RP 160/2018 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Följande utlåtande har lämnats i ärendet:

- grundlagsutskottet GrUU 40/2018 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Marjaana Maisonlahti, social- och hälsovårdsministeriet
- expert Henri Riuttala, Folkpensionsanstalten
- utredningschef Jussi Tervola, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialsakkunnig Anna Järvinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila, social- och hälsovårdsministeriet
- Institutet för hälsa och välfärd (THL).

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om indexjustering av folkpensionen och vissa andra förmåner år 2019. Dessutom föreslår regeringen i propositionen att lagen om folkpensionsindex och lagen om utkomststöd ändras. Folkpensionsindexet föreslås bli fryst på 2018 års nivå.

Ändringen gäller folkpension, garantipension och andra förmåner som justeras enligt folkpensionsindex eller som i övrigt är bundna till folkpensionsbeloppet. Sådana andra förmåner är bland

Betänkande ShUB 20/2018 rd

annat handikappförmåner, fronttillägg, minimidagpenning enligt sjukförsäkringslagen samt grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd och barnförhöjning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Ändringen ska också gälla kriterierna för förmåner bundna till folkpensionsindex och vissa belopp, bland annat gränsen för den årliga självrisken vid läkemedelsersättningar. Propositionen innehåller dessutom ett förslag till ändring av lagen om utkomststöd. Enligt förslaget höjs beloppet för utkomststödet grunddel med en summa som motsvarar nivåförhöjningen.

Den föreslagna ändringen av indexjusteringarna avses bli bestående och ska inte kompenseras i samband med kommande indexjusteringar av pensionerna. Lagen om folkpensionsindex föreslås bli ändrad permanent så att den divisor som används vid uträkningen av folkpensionsindex ändras i överensstämmelse med den föreslagna ändringen gällande indexjustering. Genom de föreslagna ändringarna verkställs statsrådets plan för de offentliga finanserna för 2018—2021.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen om indexjusteringar av folkpensionen och vissa andra förmåner år 2019 samt ändringen av 9 § i lagen om utkomststöd avses träda i kraft den 1 januari 2019. Ändringen av den divisor som används vid uträkningen av folkpensionsindex avses träda i kraft den 1 januari 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Slopade indexhöjningar

I enlighet med programmet för statsminister Juha Sipiläs regering och statsrådets plan för de offentliga finanserna 2018—2021 föreslås det att indexhöjningarna av de förmåner som är bundna till folkpensionsindex slopas även år 2019. Slopandet av indexhöjningar är en av åtgärderna för att uppnå balans i statsfinanserna och eliminera hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna.

Enligt den permanenta lagstiftningen bör pensioner och andra förmåner som är bundna vid folkpensionsindex höjas med uppskattningsvis 1,2 procent år 2019. Om höjningen slopas minskar utgifterna för pensioner och andra förmåner 2019 med totalt 68,6 miljoner euro. Indexfrysningens nettoeffekt på de offentliga finanserna är likväl större än så, eftersom frysningen också påverkar beskattningen av pensioner. Det beror på att de fulla beloppen av pensionsinkomstavdragen vid både den statliga och den kommunala beskattningen är knutna till folkpensionsbeloppet. Skatteinkomsterna ökar med uppskattningsvis 50 miljoner euro genom propositionen. Den föreslagna indexfrysningen minskar också utgifterna för förmåner permanent, eftersom det lägre indexvärdet också kommer att utgöra grund för beräkningen av folkpensionsindex år 2020.

Det är enligt utskottet positivt att regeringen samtidigt lämnat en separat proposition (RP 206/2018 rd) som kompenserar indexfrysningens effekter för vissa förmåner. Garantipensionen stiger med cirka 18 euro per månad, och minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen (sjukdagpenning, föräldradagpenning, specialvårdspenning) samt rehabiliteringspenningen med cirka 80 euro mer än vad de skulle ha stigit enligt den permanenta lagstiftningen om indexhöjning. Regeringen föreslår också att självrisken för läkemedelsersättningar sänks.

Betänkande ShUB 20/2018 rd

I propositionsmotiven noteras att indexsänkningarna har kumulativa verkningar. Regeringen konstaterar att försvagningarna av förmånerna lätt drabbar samma personer och hushåll. För den som får flera förmåner kan redan en enskild nedskärning ge flerdubbel effekt, eftersom nedskärningen samtidigt drabbar flera personer som får förmånen. Det gäller exempelvis dem som samtidigt får arbetsmarknadsstöd och bostadsbidrag. Också grundlagsutskottet har uttryckt oro över indexfrysningarnas kumulativa verkningar.

Enligt grundlagsutskottet har den föreslagna indexfrysningen relativt små konsekvenser för enskilda förmåner, men det är oroväckande att regleringen slår hårdast mot låginkomsttagare och hushåll. Grundlagsutskottet konstaterar att effekten av indexfrysningen för hushållen kan uppgå till tiotals euro, i ljuset av de exempel som behandlas i propositionsmotiven. De totala effekterna av frysningen kan således vara kännbara i enskilda fall. Grundlagsutskottet anser trots det att den föreslagna indexfrysningen inte ens vid en samlad bedömning försämrar det skydd för grundläggande försörjning som avses i 19 § 2 mom. i grundlagen i så väsentlig grad att förslaget ska anses strida mot grundlagen (se också GrUU 47/2017 rd, s. 4). Social- och hälsovårdsutskottet betonar i likhet med grundlagsutskottet att statsrådet nogga måste följa upp de kumulativa konsekvenserna av indexfrysningen och ändringarna av pensions- och förmånssystemet.

Skydd i sista hand

Indexfrysningen gäller också grunddelen till utkomststödet. För de som har de allra minsta inkomsterna är det dock till fördel att regeringen föreslår att grunddelen ska höjas. I själva verket kommer grunddelen nu att höjas till fullt belopp också 2019, och det gör att effekten av indexfrysningen är mindre i de hushåll som har de minsta inkomsterna, eftersom köpkraften för skyddet i sista hand inte förändras.

Grundlagsutskottet ansåg vid bedömningen av indexfrysningen 2018 (GrUU 47/2017 rd, s. 4) att det var oroväckande att följden av den föreslagna lagstiftningen sannolikt var att en del av förmånstagarna skulle ha blivit beroende av utkomststöd, som är avsett att vara en sista utväg. Enligt propositionen innebär varken den indexfrysning eller den nivåhöjning av det grundläggande utkomststödet som nu föreslås att det blir fler personer än förut som får rätt till utkomststöd som en följd av indexfrysningen, vilket beror bland annat på nivåhöjningarna av dagpenningarnas minimibelopp.

Enligt uppgift till grundlagsutskottet kommer de föreslagna indexfrysningarna i kombination med de tidigare indexnedskärningarna att på sikt öka behovet av att ty sig till den sista utvägen, utkomststödet. Det är enligt utskottet därför nödvändigt att än en gång framhålla att en orsaksbaserad trygghet enligt 19 § 2 mom. i grundlagen inte får utgöras av den trygghet som kommer i sista hand, det vill säga det skydd för oundgänglig försörjning som avses i 19 § 1 mom. i grundlagen.

Social- och hälsovårdsutskottet godkänner förslaget att slopa indexhöjningarna, men konstaterar att de upprepade indexfrysningarna förstärker beroendet av utkomststöd särskilt hos dem som får arbetsmarknadsstöd eller grunddagpenning inom utkomtskyddet. När det behovsprövade utkomststödet kompenserar för orsaksbaserad trygghet blir bidragsfällorna lätt djupare och det uppstår hinder för att ta emot arbete.

Betänkande ShUB 20/2018 rd

Den europeiska sociala stadgan

I motiven till lagstiftningsordningen i regeringens proposition redogörs det för innehållet i artiklarna 12 och 13 i europeiska sociala stadgan och för avgörandepraxis av kommittén för sociala rättigheter när det gäller den sociala tryggheten i Finland samt för de kriterier som enligt regeringens uppfattning lett till att Finland har en annan syn än kommittén för sociala rättigheter. De stater som har satt i kraft stadgan har åtagit sig att skydda de sociala och ekonomiska rättigheter som anges i stadgan. Dessutom har Finland åtagit sig att följa tilläggsprotokollet om ett kollektivt klagomålsförfarande. Grundlagsutskottet upprepar att det förhåller sig mycket allvarligt till de erinringar som lagts fram i övervakningen av den sociala stadgan (se GrUU 47/2017 rd, s. 5). Social- och hälsovårdsutskottet omfattar grundlagsutskottets uppfattning att statsrådet med det snaraste bör göra en ingående granskning av frågan.

DETALJMOTIVERING

2. Lag om ändring av 2 § i lagen om folkpensionsindex

2 §. Uträkning av folkpensionsindexet. Indexfrysningen avses inte bli kompenserad vid de följande justeringarna av folkpensionsindex. Med tanke på indexhöjningarna de kommande åren föreslås därför en ändring av den divisor i 2 mom. som används för beräkning av folkpensionsindex. Poängtalerna för levnadskostnadsindex för tredje kvartalet år 2017 preciserades medan ärendet behandlades i utskottet. På grund av ändringen ska divisorn vara 1,2065, eftersom poängtalet blir 1 617 om man dividerar medeltalet av poängtalerna för levnadskostnadsindexet för tredje kvartalet 2016 med det tal som anges i momentet. Talet 1 617 stämmer överens med lagförslag 1.

3. Lag om ändring av 9 § i lagen om utkomststöd

9 §. Grunddelens storlek. I lagförslaget är beloppet av utkomststödet grunddel på 2011 års nivå. Beloppet för ensamstående bör vara 463,77 euro. Då blir beloppet 496,98 år 2019, när det justeras med poängtalet 1 617 för folkpensionsindex enligt lagförslag 1. Det betyder att grunddelen stiger lika mycket som indexhöjningen enligt den permanenta lagstiftningen, alltså med ungefär 1,2 procent.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 160/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 160/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om indexjustering av folkpensionen och vissa andra förmåner år 2019

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Trots bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001) är poängtalet för folkpensionsindex 1 617 år 2019.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om det någon annanstans i lag eller förordning hänvisas till lagen om folkpensionsindex, anses hänvisningarna i fråga om poängtalet för folkpensionsindex år 2019 gälla denna lag.

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om folkpensionsindex

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om folkpensionsindex (456/2001) 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 982/2017, som följer:

Betänkande ShUB 20/2018 rd

2 §

Uträkning av folkpensionsindexet

Poängtalet för folkpensionsindexet uträknas så att medeltalet av levnadskostnadsindexets poängtal för månaderna i det föregående årets tredje kvartal divideras med talet 1,2065. Både medeltalet och kvoten avrundas separat till närmaste hela tal.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 9 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 983/2017, som följer:

9 §

Grunddelens storlek

Utkomststödet grunddel per månad är

1) för ensamstående 463,77 euro,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande ShUB 20/2018 rd

Helsingfors 4.12.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Martti Talja cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 1 /sd

RESERVATION 1

Motivering

Vi kan inte acceptera regeringens förslag att frysa folkpensionsindex, eftersom det i praktiken betyder att skära ned på grundtrygghetsförmånerna. Regeringen har genom sina åtgärder försvagat ställningen för låginkomsttagare, ökat ojämlikheten och fördjupat fattigdomen. Höjningarna av de förmåner som är bundna till folkpensionsindex har varit frysta under hela regeringsperioden, och det har dessutom gjorts nedskärningar i förmånerna. Frysningarna gäller alla grundtrygghetsförmåner och sänker nästa år grundtryggheten med cirka 68 miljoner euro. De år efter år återkommande indexfrysningarna och andra nedskärningarna, exempelvis i fråga om läkemedelsersättningar och bostadsbidrag, samt höjningarna av klientavgifterna slår hårt mot de mest utsatta i samhället. Ändringen av indexjusteringarna avses bli bestående och ska inte kompenseras i samband med kommande indexjusteringar av pensionerna. Förmånerna kommer alltså i fortsättning- en att vara lägre än tidigare.

Regeringsperiodens nedskärningar har slagit hårdast mot utkomstskyddet för arbetslösa; dessutom har längden för den inkomstrelaterade dagpenningen förkortats, och utkomstskyddets nivå sänkts tämligen slumpartat genom den så kallade aktiveringsmodellen. Också folkpensionen och dess tillägg, änkepensionerna, barnpensionerna, handikappstöden, ett flertal vårdbidrag, militär- understödets grundunderstöd och bostadsbidragen försvagats. Ett särskilt groteskt drag i regeringens nedskärningspolitik är att frysningarna också slår mot frontmanna- och veteran tilläggen. Det betyder att frontmanna- och veteran tillägget till våra veteraner, liksom deras folkpensioner och vårdbidrag, kommer att vara lika stora år 2019 som de var år 2016, trots att levnadskostnaderna har stigit.

Enligt de sakkunniga utskottet hört kommer de föreslagna indexfrysningarna i kombination med tidigare indexsänkningar att öka det långvariga behovet av den sista utvägen, utkomststödet. Samtidigt försvagas möjligheterna för de mest utsatta hushållen att nå upp till en skälig minimikonsumtion. Grundtryggheten är låg i relation till både utkomststöd och minimibudget. Inkomsterna för en ensamstående som får arbetsmarknadsstöd 2018 stannar cirka 20 procent under det som betraktas som en skälig minimikonsumtion. De föreslagna indexfrysningarna försvagar ytterligare konsumtionsmöjligheterna för den som får arbetsmarknadsstöd med 1—2 procent. Regeringens upprepade indexfrysningar och nedskärningar kommer på längre sikt att leda till att tyngdpunkten inom den sociala tryggheten förskjuts mot utkomststödet, som är avsett att vara tillfälligt och komma i sista hand. Den utvecklingen förstärks av att indexjusteringen av maximibohendekostnaderna i anknytning till bostadsbidraget har varit fryst sedan 2015 och att justeringen binds till levnadskostnadsindex i stället för hyresindex. Ett långvarigt beroende av behovsprövat utkomststöd som komplement till försörjningen minskar motivationen att arbeta, ökar den byråkrati de arbetslösa utsätts för och får människorna att fastna i en fattigdomsfälla, rentav i flera generationers tid.

Det blir allt svårare för regeringen att ens med egna argument motivera sin politik, eftersom Finland upplevt en kraftig ekonomisk tillväxt med ökad sysselsättning efter nolltillväxten år 2015.

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 1 /sd

Vidare måste det noteras att regeringen också under åren med svagare tillväxt såg sig ha råd att göra olika skattesänkningar till fördel för de välbärgade.

Vi kan inte acceptera regeringens ständiga nedskärningar i grundtryggheten. De drabbar upprepat samma människor och driver in dem i fattigdom och i rollen som mottagare av utkomststöd. Vi föreslår att indexjusteringarna av de förmåner som är bundna till folkpensionsindex görs enligt den permanenta lagstiftningen, varvid poängtalet för 2019 är 1681.

Förslag

Vi föreslår

*att riksdagen godkänner lagförslag 1 enligt betänkandet men 1 § med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

att lagförslag 2 förkastas.

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

1 §

I enlighet med bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001) är poängtalet för folkpensionsindex 1 681 år 2019.

Helsingfors 4.12.2018

Anneli Kiljunen sd
Kristiina Salonen sd
Krista Kiuru sd

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 2 /saf

RESERVATION 2

Motivering

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om indexjustering av folkpensionen och vissa andra förmåner år 2019. Dessutom föreslår regeringen i propositionen att lagen om folkpensionsindex och lagen om utkomststöd ändras. Folkpensionsindexet föreslås bli fryst på 2018 års nivå.

Sannfinländarnas utskottsgrupp kan inte understöda förslag som försvagar förmånerna till pensionstagare och familjer. Försvagningen nämns också i propositionsmotiven (RP 160/2018 rd, s. 9—10). Samtidigt bör det konstateras att propositionens bedömning av konsekvenserna för medborgarna inte är tillräcklig som underlag för beslutsfattande.

Social- och hälsovårdsutskottets betänkande tar inte heller på lämpligt sätt hänsyn till grundlagsutskottets utlåtande, enligt vilket utredningar visar att de föreslagna indexfrysningarna i kombination med de tidigare indexnedskärningarna på sikt kommer att öka behovet av att ty sig till den sista utvägen, utkomststödet (GrUU 40/2018 rd — RP 160/2018 rd). Utskottet har fått samma budskap också i sakkunnigyttrandena.

Förslagen i kombination med tidigare indexfrysningar fortsätter att slå mot samma människor och samma befolkningsunderlag, vilket ytterligare ökar risken för utarmning. Sannfinländarna menar att vi måste undvika en sådan utveckling.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors 4.12.2018

Arja Juvonen saf

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 3 /gröna

RESERVATION 3

Motivering

Hösten 2016 föreslog regeringen att det stiftas en lag om indexjustering för 2017 av folkpensionen och vissa andra förmåner. Enligt den föreslagna lagen frystes folkpensionsindex med avvikelse från den permanenta lagstiftningen på 2016 års nivå. Dessutom sänktes folkpensionsindex med 0,85 procent i budgeten för 2017 på så sätt att det sjönk från 1 631 till 1 617 poäng. I budgeten för 2019 föreslår regeringen en fortsatt indexfrysning på 2016 års nivå, där index alltså redan är nedskuret.

Ändringen gäller i stor omfattning låginkomsttagarna i Finland. Frysningen av indexet ska gälla folkpensioner, garantipension och övriga förmåner som ses över enligt folkpensionsindex eller i övrigt är kopplade till folkpensionen. Bland de övriga förmånerna märks handikappförmåner, fronttillägg, grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, arbetsmarknadsstödet och barnförhöjningen. Ändringen ska också gälla kriterierna för förmåner bundna till folkpensionsindex och vissa belopp, bland annat gränsen för den årliga självriskan vid läkemedelsersättningar.

I statens räkenskaper drabbar indexnedskärningarna följande kategorier: statsandelar till kommunerna, barnbidrag, statsandelar enligt sjukförsäkringslagen (minimidagpenningar), statsandel enligt folkpensionslagen (boendeutgifter), statsandel enligt folkpensionslagen, statsandelar för alterneteringsersättning, statsandelar för vuxenutbildningsstöd, statsandelar för arbetsmarknadsstöd, statsandelar för grunddagpenning, statsandelar för inkomstrelaterad dagpenning, bostadsbidrag, fronttillägg, statsandel enligt folkpensionslagen (slopande av sänkningen av boendeutgifterna) och statsandelar för arbetsmarknadsstöd.

Nedskärningen med 0,85 procent av indexjusteringarna avsågs bli bestående och ska inte kompenseras i samband med kommande justeringar enligt folkpensionsindex. Det handlar således om en bestående försämring i låginkomsttagarnas vardag.

De gröna anser att regeringens indexnedskärningar och frysningar saknar hållbara grunder och inte bör accepteras. Vi anser att det varken är hållbart eller skäligt med indexbesparingar som drabbar särskilt barnfamiljer, arbetslösa, pensionärer, studerande, personer med funktionsnedsättning, värnpliktiga och sjuka finländare samtidigt som regeringen driver på ett konkurrenskraftsavtal med skattesänkningar som gynnar höginkomsttagarna och miljöförorenande verksamhet föreslås få många slags skattestöd. Åtgärderna försvagar låginkomsttagarnas köpkraft, vilket försvagar den inhemska efterfrågan och tillväxtutsikterna för inhemska företag.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen och

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja förmånerna så att fryshöjningarna och nedskärningarna av folkpensionsindex kompenseras.

Helsingfors 4.12.2018

Outi Alanko-Kahiluoto gröna

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 4 /vänst

RESERVATION 4

Motivering

Inför 2017 gjordes nedskärningar i ett flertal grundtrygghetsförmåner. Det gällde bland annat grunddagpenningen för arbetslösa, folkpensionerna, handikappstöden, stöd för hemvård av barn och andra förmåner som är bundna till folkpensionsindex.

År 2016 lät regeringen dessutom poängtalet för folkpensionsindex sjunka, vilket är ytterst sällsynt i Finlands historia. Regeringen har fryst index också för 2018 och 2019, det vill säga underlåtit att genomföra de höjningar som föreskrivs i den permanenta lagstiftningen. Vid en granskning av de samlade effekterna av regeringens åtgärder under 2016—2019 ser man att ett flertal förmåner som är bundna till folkpensionsindex reellt har sänkts med 3,4 procent i förhållande till den normala utvecklingen. Om regeringen hade höjt folkpensionsindex på normalt vis under valperioden, bibehållit index för 2016 vid föregående års nivå och avstått från nedskärningen 2017, hade indexvärdet nästa år varit 1674. Till följd av regeringens beslut är poängtalet nästa år endast 1617. Dessutom bör det också observeras att vid samordning av olika förmåner kan nedskärningen bli avsevärt större än nämnda 3,4 procent.

Jag föreslår att de indexnedskärningar och indexfrysningar som försvagat grundtryggheten återtogs och att förmånerna höjs. Det betyder avsevärda höjningar av exempelvis arbetsmarknadsstödet, grunddagpenningen, folkpensionen och handikappstödet.

För att motverka fattigdom bland pensionärer och en ojämlik behandling av dem föreslår jag att folkpensionen och garantipensionen höjs med 50 euro i månaden (höjningen blir 41 euro jämfört med regeringens budgetförslag, där en höjning med 9 euro ingår). I Vänsterförbundets modell genomförs höjningarna på så sätt att folkpensionsindex återinförs samtidigt som garantipensionen höjs med 14,67 euro och folkpensionen med 27,83 euro enligt nivån för 2019. Därigenom uppgår de nästa år till 825,27 och 678,85 euro i månaden. (Reservationens förslag till uttalande)

Jag föreslår att lagförslag 1 ändras så att de indexnedskärningar som redan gjorts för åren 2016—2019 samt de nu föreslagna nedskärningarna i förmåner som är bundna till folkpensionsindex återtogs genom ändring av det poängtal som föreslås i den föreslagna lagen om folkpensionsindex. Utan regeringens nedskärningar skulle poängtalet vara 1674.

Vidare föreslår jag att lagförslag 2 ändras så att den divisor som används för beräkning av folkpensionsindex är 1,192. Genom ändring av denna divisor vill jag förhindra att index försvagas under kommande år.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 3 enligt betänkandet,

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 4 /vänst

att riksdagen godkänner lagförslag 1 enligt betänkandet men 1 § med ändringar, (Reservationens ändringsförslag)

att riksdagen godkänner lagförslag 2 enligt betänkandet men 2 § med ändringar, (Reservationens ändringsförslag)

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

1 §

Trots bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001) är poängtalet för folkpensionsindex **1 674** år 2019.

Lagförslag 2

2 §

Uträkning av folkpensionsindexet

Poängtalet för folkpensionsindexet uträknas så att medeltalet av levnadskostnadsindexets poängtal för månaderna i det föregående årets tredje kvartal divideras med talet **1,192**. Både medeltalet och kvoten avrundas separat till närmaste hela tal.

Reservationens förslag till uttalanden

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att minska fattigdomen bland pensionärer och lämnar en proposition om en kännbar höjning av folkpensionen och garanti-pensionen i syfte att gradvis höja minimipensionen till 1 000 euro i månaden.

Helsingfors 4.12.2018

Aino-Kaisa Pekonen vänst

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 5 /sv

RESERVATION 5

Motivering

Regeringens nedskärningarna har framför allt slagit mot hushåll med låga inkomster och lett till ökad överlappning mellan grundtrygghet och utkomststöd. De tidigare föreslagna ändringarna i sjukförsäkringslagen syftade till att stärka grundtryggheten, men den nu aktuella propositionen försämrar grundtryggheten väsentligt.

Svenska riksdagsgruppen föreslår därför att folkpensionen höjs. Åtgärden gäller de pensionärer som inte berörs av den höjda garantipensionen men som i varje fall lever på mycket små pensionsinkomster. Höjningen motsvarar den indexhöjning på 0,9 procent som saknas. Rent konkret innebär detta att folkpensionen undantas från den indexfrysning som regeringen planerar i fråga om inkomstöverföringar och socialförmåner 2019. Vi föreslår därför att det aktuella momentet ökas med 76 miljoner euro.

Garantipensionen tryggar i nuläget en minimipension på 775,27 euro i månaden för personer som är bosatta i Finland. Garantipensionens belopp är enligt lagen om garantipension för närvarande 624,24 euro i månaden. De pensionärer som är beroende av garantipension hör till de mest utsatta i samhället. I 2019 års budget föreslår regeringen att garantipensionen ska höjas med 9 euro i månaden. Svenska riksdagsgruppen anser att den här höjningen inte räcker till. Vi vill höja garantipensionen med ytterligare 10 euro i månaden utöver den höjning som regeringen föreslår. Vi föreslår därför att det aktuella momentet ökas med 11 miljoner euro.

Barnfattigdomen i Finland ökar. Samtidigt som den allmänna inkomstnivån stigit har fattigdomen bland barnfamiljer ökat. Antalet barn i mindre bemedlade familjer har nästan tredubblats på tjugo år.

Barnfattigdom är vanligast i familjer med endast en försörjare. I ungefär 20 procent av samtliga familjer finns det bara en försörjare, och i de flesta fall (86 %) är det mamman som försörjer familjen. I dag är 20 procent av ensamförsörjarfamiljerna låginkomstfamiljer. I mitten av 1990-talet var andelen cirka 10 procent. För jämförelsens skull kan vi konstatera att 7 procent av familjerna med två försörjare hör till låginkomsttagarna. Att ensamförsörjarna har så låga inkomster beror på såväl arbetslösheten som indexfrysningen av inkomstöverföringar. De universella förmånerna och tjänsterna utgör grunden för bekämpningen av fattigdom bland barnfamiljer. Vi vill stärka situationen för ensamförsörjare ytterligare genom att anvisa 17 miljoner euro för barnbidragets ensamförsörjartillägg.

I nuläget påverkar ensamförsörjartillägget också utkomststödet belopp. Kommunen tar alltså det som staten ger. Undersökningar visar att ensamförsörjarkushåll är mer beroende av utkomststödet än andra barnfamiljer. För att ensamförsörjarkushåll, som är synnerligen utsatta i ekonomiskt avseende, ska kunna dra nytta av barnbidragets ensamförsörjartillägg, måste tilläggets koppling till utkomststödet brytas. Eftersom ändringen i lagen om utkomststöd medför tilläggsutgifter för kommunerna i form av höjda kostnader för utkomststöd bör kommunerna kompenseras genom en motsvarande höjning av statsandelarna för kostnader i anslutning till det grundläggande utkomst-

Betänkande ShUB 20/2018 rd
Reservation 5 /sv

stödet. Genom den här ändringen vill vi stödja ensamförsörjarna, som utgör en av de mest utsatta grupperna i vårt samhälle. Vi föreslår alltså en extra satsning på 28 miljoner euro för det grundläggande utkomststödet.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 3 enligt betänkandet och

att riksdagen forkastar lagförslag 1 och 2.

Helsingfors 4.12.2018

Veronica Rehn-Kivi sv